

КОПІЯ

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А І Н И

10 грудня 2019 р.

Справа №200/12499/19-а

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі головуючого судді Львовської Ю.М., розглянувши за правилами спрощеного позовного провадження у порядку письмового провадження справу за адміністративним позовом Ручкіної Марії Прокопівни до Бахмутсько - Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області про визнання протиправними дій, скасування рішення та зобов'язання вчинити певні дії, -

В С Т А Н О В И В:

19 жовтня 2019 року (згідно з відбитком поштового штампю на конверті) Ручкіна Марія Прокопівна звернулась до Донецького окружного адміністративного суду з позовною заявою до Бахмутсько - Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області про визнання протиправними дій відповідача з припинення нарахування і виплати пенсії з 01 березня 2016 року; скасування рішення про припинення виплати пенсії; зобов'язання поновити виплату пенсії; стягнення з відповідача заборгованості з виплати пенсії за період з 01 березня 2016 року; встановлення судового контролю.

Позовні вимоги вмотивовані тим, що відповідач протиправно припинив виплату пенсії позивачу, як внутрішньо переміщеній особі, з 01 березня 2016 року. Пенсія є єдиним джерелом існування та має виплачуватися незалежно від місця проживання особи.

Ухвалою Донецького окружного адміністративного суду від 11 листопада 2019 року позовну заяву прийнято до розгляду, відкрито провадження у справі та вирішено проводити розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (у письмовому провадженні).

02 грудня 2019 року відповідач надав відзив на позов, в якому зазначив, що позивачеві припинено виплату пенсії з 01 березня 2016 року на підставі підпункту 5 пункту 12 Порядку здійснення контролю за проведенням соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам за місцем їх фактичного проживання /перебування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» від 08 червня 2016 року № 365 (далі – Порядок № 365). Після звернення позивача з заявою про поновлення пенсії виплата здійснювалась з 01 серпня 2018 року, а з листопада 2018 року припинена без зазначення підстав. Позивач повторно з заявою про поновлення виплати пенсії не звертався, таким чином дії відповідача є правомірними, а позовні вимоги безпідставними.

Дослідивши та оцінивши докази у справі, суд встановив такі обставини.

Ручкіна Марія Прокопівна (РНОКПП 1371808980) є громадянкою України, яка зареєстрована за адресою: вул. Великан, буд. 27, кв. 86, м. Горлівка, що підтверджується копією паспорта серії ВЕ за номером 796383 (а.с. 9).

*306*3993828*1*2*

Відповідно до довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи від 27 лютого 2018 року № 1419117693 позивача взято на облік як внутрішньо переміщену особу за фактичним місцем проживанням: вул. Миру, буд. 79, м. Бахмут, Донецька область, 84500. Рішення про скасування вказаної довідки управлінням праці та соціального захисту населення Бахмутської міської ради не приймалось (а.с. 12).

Ручкіна Марія Прокопівна є пенсіонеркою, що підтверджується пенсійним посвідченням № 59419 (а.с. 11).

Відповідно до відзиву Бахмутсько - Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області пенсія Ручкіній Марії Прокопівні припинена з 01 березня 2016 року на підставі підпункту 5 пункту 12 Порядку № 365, проте жодних документів, які підтверджують вказаний факт, або ж рішення щодо припинення виплати пенсії позивачу відповідачем не надано. Після звернення позивача з заявою про поновлення, виплата пенсії здійснювалась з 01 серпня 2018 року (а.с.39).

За інформацією з довідки Бахмутсько - Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області від 14 листопада 2019 року № 9845 пенсія Ручкіній Марії Прокопівні виплачена по лютий 2016 року та за період з 01 серпня 2018 року по 31 жовтня 2018 року (а.с. 40).

Виплата пенсії позивачу повторно припинена з 01 листопада 2018 року у зв'язку з отриманням рішення Комісії про призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам від 04 вересня 2019 року № 113. (а.с. 28 зв. бік). Рішення щодо припинення виплати пенсії Ручкіній Марії Прокопівні відповідачем не надано.

Надаючи правову оцінку спірним відносинам та аргументам учасників справи, суд виходить з наступного.

Відповідно до статті 22 Конституції України права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними. Конституційні права та свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Згідно з частинами першою, третьою статті 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на певні види забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03 травня 1996 року, яка ратифікована Законом України від 14 вересня 2006 року №137-V та набула чинності 01 лютого 2007 року (далі - Хартія), визначає, що кожна особа похилого віку має право на соціальний захист (пункт 23 частини I). Ратифікувавши Хартію, Україна взяла на себе міжнародне зобов'язання запроваджувати усіма відповідними засобами досягнення умов, за яких можуть ефективно здійснюватися права та принципи, що закріплені у частині I Хартії.

Отже, право особи на отримання пенсії, як складова частина права на соціальний захист, є її конституційним правом, яке гарантується міжнародними зобов'язаннями України.

Принципи, засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг визначає Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09 липня 2003 року № 1058-IV(далі - Закон № 1058).

Частиною першою статті 5 Закону № 1058 передбачено, що цей Закон регулює відносини, що виникають між суб'єктами системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Дія інших нормативно-правових актів може поширюватися на ці відносини лише у випадках, передбачених цим Законом, або в частині, що не суперечить цьому Закону.

Виключно цим Законом визначається порядок здійснення пенсійних виплат за

d

загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням (абзац 10 частини другої статті 5 Закону № 1058).

Отже, нормативно-правовим актом, яким визначено підстави припинення пенсійних виплат (які є складовою порядку пенсійного забезпечення), є Закон № 1058. Інші нормативно-правові акти у сфері правовідносин, врегульованих Законом № 1058, можуть застосовуватися виключно за умови, якщо вони не суперечать цьому Закону.

Відповідно до частини першої статті 47 Закону № 1058 пенсія виплачується щомісяця, у строк не пізніше 25 числа місяця, за який виплачується пенсія, виключно в грошовій формі за зазначеним у заяві місцем фактичного проживання пенсіонера в межах України організаціями, що здійснюють виплату і доставку пенсій, або через установи банків у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України.

Частиною першою статті 49 Закону № 1058 регламентовано, що виплата пенсії за рішенням територіальних органів Пенсійного фонду або за рішенням суду припиняється:

- 1) якщо пенсія призначена на підставі документів, що містять недостовірні відомості;
- 2) на весь час проживання пенсіонера за кордоном, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України (Положення пункту 2 частини першої статті 49 втратили чинність, як такі, що є неконституційними на підставі Рішення Конституційного Суду № 25-рп/2009 від 07.10.2009);
- 3) у разі смерті пенсіонера;
- 4) у разі неотримання призначеної пенсії протягом 6 місяців підряд;
- 5) в інших випадках, передбачених законом.

Отже, за змістом частини першої статті 49 Закону № 1058 припинення виплати пенсії можливо лише за умови прийняття пенсійним органом або судом відповідного рішення з підстав, визначених законом.

Судом встановлено, що виплата пенсії позивачеві припинена з 01 березня 2016 року на підставі підпункту 5 пункту 12 Порядку № 365. Повторно виплата пенсії позивачеві припинена з 01 листопада 2018 року на підставі рішення Комісії про призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам від 04 вересня 2019 року № 113.

Разом з тим, такі підстави для припинення пенсії не передбачені частиною першою статті 49 Закону № 1058.

Крім того, відповідачем не надано суду ні рішення територіальних органів Пенсійного фонду, ні рішення суду про припинення Ручкіній Марії Прокопівні виплати пенсії а ні з 01 березня 2016 року, а ні з 01 листопада 2018 року. Суду також не надано доказів на підтвердження наявності визначених законом підстав для такого припинення.

Суд зазначає, що відповідач, припиняючи виплату пенсії позивачу, діяв всупереч вимогам Закону № 1058, що, у свою чергу, призвело до порушень прав позивача.

За таких обставин справи посилення представника відповідача у відзиві на приписи постанов Кабінету Міністрів України «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» від 05 листопада 2014 року № 637, «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» від 08 червня 2016 року № 365 стосовно того, що умовами призначення та продовження виплати пенсій внутрішньо переміщеним особам є знаходження їх за фактичним місцем проживання та наявності рахунку в установі банку, суд вважає неспроможними для спростування неправомірності припинення виплати пенсії позивачеві з 01 березня 2016 року та з 01 листопада 2018 року.

Судом також врахований правовий висновок Верховного Суду, викладений у рішенні Верховного Суду від 03 травня 2018 року та постанові Великої Палати Верховного Суду від 04 вересня 2018 року у справі № 805/402/18 (зразкова справа про припинення виплати пенсії внутрішньо переміщеної особі), за яким право на пенсію та її одержання не може пов'язуватися з місцем проживання людини. Такий підхід можна поширити не тільки на громадян, що виїхали на постійне місце проживання до інших держав, а й на внутрішньо переміщених осіб, які мають постійне місце проживання на непідконтрольній Уряду України

території. У контексті справи, що розглядається, правовий зв'язок між державою і людиною, який передбачає взаємні права та обов'язки, підтверджується фактом набуття громадянства. Свобода пересування та вільний вибір місця проживання гарантується статтею 33 Конституції України кожному, хто на законних підставах перебуває на території України.

Частиною другою статті 19 Конституції України передбачено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно з пунктом 6 частини першої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються, зокрема, форми і види пенсійного забезпечення, захисту, форми і види пенсійного забезпечення.

У преамбулі до Закону № 1058 зазначено, що зміна умов і норм загальнообов'язкового державного пенсійного страхування здійснюється виключно шляхом внесення змін до цього Закону.

За змістом конституційних норм (статті 113, 116, 117 Конституції України) Кабінет Міністрів України не наділений правом вирішувати питання, які належать до виключної компетенції Верховної Ради України, так само, як і приймати правові акти, які підміняють або суперечать законам України.

Судом встановлено, що жодних змін до Закону № 1058 з приводу особливостей виплати заборгованості пенсіонерам, які є внутрішньо переміщеними особами, Верховною Радою не приймалось.

Відповідно до частини третьої статті 7 КАС України у разі невідповідності правового акта Конституції України, закону України, міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або іншому правовому акту суд застосовує правовий акт, який має вищу юридичну силу, або положення відповідного міжнародного договору України.

Отже, приписи абзацу 20 пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» від 05 листопада 2014 року № 637 (з урахуванням змін, внесеними постановою Кабінету Міністрів України № 788 від 21 серпня 2019 року) не можуть бути застосовані до правовідносин у цій справі, оскільки не відповідають частині першій статті 47 Закону № 1058.

Враховуючи викладене, позовні вимоги про визнання протиправними дій щодо припинення нарахування і виплати Ручкіній Марії Прокопівні пенсії з 01 березня 2016 року по 31 липня 2018 року та з 01 листопада 2018 року та зобов'язання відповідача поновити нарахування пенсії за вказані періоди є обґрунтованими та такими, що підлягають задоволенню.

Судом встановлено, що пенсія Ручкіній Марії Прокопівні за серпень, вересень, жовтень 2018 року нарахована та сплачена в повному обсязі, тому відсутні підстави для задоволення позовних вимог у цій частині (а.с.40).

Щодо позовної вимоги про стягнення з відповідача заборгованості з несплаченої пенсії за період з березня 2016 року, то суд зазначає наступне.

За змістом статті 81 Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 05 листопада 1991 року № 1788- XII нарахування і виплата пенсії здійснюється органами Пенсійного фонду України, а тому відповідач має виключну компетенцію в питаннях призначення, перерахунку та виплати пенсії позивачеві.

Як встановлено судом та підтверджено матеріалами справи, загальний розмір пенсії, який підлягає виплаті позивачеві за спірні періоди на цей час пенсійним органом не обрахований, тому відсутні підстави для проведення стягнення пенсійних сум.

За таких обставин та з метою належного та ефективного захисту прав позивача, суд доходить висновку про зобов'язання відповідача поновити нарахування та виплату пенсії з 01 березня 2016 року по 31 липня 2018 року та з 01 листопада 2018 року та виплатити її за вказані періоди.

Вимоги про скасування рішення про припинення виплати пенсії задоволенню не підлягають з тієї підстави, що таке рішення не приймалось.

Щодо встановлення судового контролю слід зазначити, що в силу положень частини першої статті 382 КАС України суд, який ухвалив судові рішення в адміністративній справі, може зобов'язати суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судове рішення, подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення.

Наведена норма процесуального закону не є імперативною та передбачає право суду на власний розсуд, виходячи з фактичних обставин справи, приймати рішення про необхідність чи недоцільність зобов'язання суб'єкта владних повноважень подати звіт про виконання судового рішення.

З огляду на викладене та, враховуючи, що примусове виконання судового рішення здійснюється відповідно до Закону України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 року № 1404-VIII і доводи про можливість ухилення від виконання рішення суду в майбутньому є припущенням, суд не вбачає підстав для встановлення судового контролю шляхом зобов'язання відповідача подати звіт про виконання рішення суду.

Відповідно до речення 1 частини першої статті 139 КАС України при частковому задоволенні позову судові витрати покладаються на обидві сторони пропорційно до розміру задоволених позовних вимог.

Ухвалою Донецького окружного адміністративного суду від 11 листопада 2019 року сплату судового збору в сумі 768,40 грн. за подання до суду позовної заяви відстрочено до ухвалення судового рішення у справі.

Тому сума судового збору підлягає стягненню зі сторін пропорційно до розміру задоволених позовних вимог.

Керуючись статтями 139, 243-246, 255, 263, 295 КАС України, -

ВИРІШИВ:

Адміністративний позов Ручкіної Марії Прокопівни до Бахмутсько - Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області про визнання протиправними дій, скасування рішення та зобов'язання вчинити певні дії задовольнити частково.

Визнати протиправними дії Бахмутсько - Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області щодо припинення нарахування і виплати Ручкіній Марії Прокопівни пенсії з 01 березня 2016 року по 31 липня 2018 року та з 01 листопада 2018 року.

Зобов'язати Бахмутсько - Лиманське об'єднане управління Пенсійного фонду України Донецької області поновити нарахування і виплату пенсії з 01 березня 2016 року по 31 липня 2018 року та з 01 листопада 2018 року та виплатити заборгованість з пенсії за період з 01 березня 2016 року по 31 липня 2018 року та з 01 листопада 2018 року.

В іншій частині позовних вимог відмовити.

Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Бахмутсько - Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області (код ЄДРПОУ: 42172734, місцезнаходження: вул. Миру, 35, м. Бахмут, Донецька область, 84500) судовий збір у сумі 512 (п'ятсот дванадцять) гривень 30 (тридцять) копійок на користь держави.

Стягнути за рахунок Ручкіної Марії Прокопівни (РНОКПП: 1371808980, місце реєстрації: вул. Великан, буд.27, кв. 87, м. Горлівка, Донецька область, 84605) судовий збір у сумі 256 (двісті п'ятдесят шість) гривень 10 (десять) копійок на користь держави.

Рішення набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо таку скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Рішення може бути оскаржене до суду апеляційної інстанції шляхом подання апеляційної скарги через суд першої інстанції протягом тридцяти днів з дня складення повного судового рішення.

Повне рішення складено 10 грудня 2019 року.

Суддя

Ю.М. Льговська

